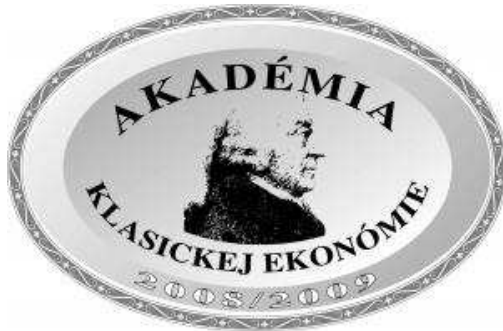

AKADÉMIA KLASICKEJ EKONÓMIE 2008/2009

Bohatstvo je dar...

V antickej spoločnosti bolo bohatstvo vnímané ako **priazeň bohov** a bolo **znakom spoločenského postavenia**.¹ Tieto dve funkcie boli navzájom prepojené. Pretože schopnosť zachovať, či zveladiť rodinný majetok, bola dôležitá pre zachovanie kultu. Bohatstvo malo svoj význam aj v politickej rovine. Vládcom krajiny sa mohol stať len ten, kto bol bohatý (čo bolo nádejou, že sa bude starať o dobro spoločnosti a nie o svoje vlastné).

V Gréckej filozofii sa objavilo tvrdenie, že príliš veľká starostlivosť o majetok, môže v skutočnosti ľudí odvádzať od duchovnej cesty. Niektorí filozofi dokonca hovorili o radikálnom odpútaní sa od bohatstva. Zaujímavú koncepciu ponúka Aristoteles, ktorý vníma bohatstvo ako **prostriedok k cieľu**, ktorým je blaženosť, získaná ako odmena za cnostný život.² Tento filozof sa vybral cestou, kde vnútorná sloboda viedla k cnostnému zachádzaniu s bohatstvom.

Trochu odlišná situácia než v Grécku, bola v Rímskej ríši. V tomto impériu dokonca existoval zákon, ktorý zakazoval predaj umeleckých diel a materiálnych statkov.³ Rímska spoločnosť sa totiž bála, že zánik bohatej vrstvy, by nakoniec viedol k zániku samotnej ríše. A tak boháči, ktorí sa nemohli „zbaviť“ svojho majetku, boli v skutočnosti jeho „otrokmi“.

Aj v židovstve bolo bohatstvo znakom **božieho požehnania**.⁴ Dokonca farizeji označovali bohatých, za „spravodlivých“. Židovská tradícia, na rozdiel od antického sveta, hovorila o potrebe dávať almužnu a starať sa o núdzných. Síce sa táto starostlivosť dotýkala len širokej rodiny a príslušníkov vlastného, teda židovského národa, predsa len to bol posun, oproti postojom antického sveta.

A pre prvé komunity kresťanov bolo typické, že vďaka jednote, ktorá medzi nimi vládla, navzájom si pomáhali. Dokonca nachádzame písomné zmienky o tom, že zdieľali medzi sebou hmotný majetok. Bohatstvo bolo pre nich len nástrojom a preto sa nemali problém zriecť, či podeliť o svoj majetok. Nešlo pri tom o spoločenské usporiadanie, kde by všetci vlastnili všetko. Hoci sa našli aj takí, ktorí predali, či rozdali všetok svoj majetok.

---

1 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* Refugium, Olomouc, 2008, s. 9

2 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 9

3 Porov.: ŠPIDLÍK, Tomáš: *Svatá Melánie: Úsvit nových dějin*. Refugium, Olomouc, 2004, s. 45

4 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 7

V skutočnosti väčšina kresťanov sa zriekla časti svojho majetku. Toto zrieknutie sa bolo dobrovoľné a nebolo podmienkou prijatia do komunity. A na rozdiel od židovstva, kresťania pomáhali všetkým, ktorí sa ocitli v núdzi, bez ohľadu na náboženskú, či rasovú príslušnosť.⁵

Európa vyrástla na kresťansko - židovskom dedičstve. A postoj k bohatstvu v spoločnosti, ovplyvnili predovšetkým tieto dve náboženstvá. Na jednej strane máme kresťanstvo, ktoré ho ešte stále vníma ako niečo nečisté a na druhej strane židovstvo, ktoré finančný trh a obchodovanie, rozvinulo a prepracovalo do najmenších detailov, ale pre dobro úzkej skupiny ľudí. Tu niekde má koreň zdeformovaný pohľad na bohatstvo. Aké je však bohatstvo naozaj? Aké je jeho poslanie a význam?

Pre správne zaobchádzanie s bohatstvom je dôležité, vnímať ho ako **dar**. Niektoré dary sú spojené s našou identitou a sú súčasťou našej jedinečnosti a iné sú nám k dispozícii pre náš život. Bez ohľadu na to, či sme dary dostali, alebo získali, majú svoju hodnotu a sú nesmierne vzácne. Ale aj keby sme nevnímali dar v kontexte nášho života, aj tak má svoju cenu. Jeho hodnota je v tom, že jeho prítomnosť nie je samozrejmosťou. Môžeme ho získať, ale aj stratiť. Práve jeho pomínelnosť nás vedie k tomu, aby sme sa snažili vychutnať si jeho blízkosť a rozumne s ním naložiť. → *Michael Novak za zdroj bohatstva označuje dary, ktoré má človek k dispozícii.*⁶ K takýmto darom patrí aj samotné bohatstvo, ak ho človek dokáže rozvíjať a zveľaďovať.

Aby sme dokázali oceniť hodnotu daru, musíme byť **pokorní**. Bez pokory, by nás vlastnenie daru mohlo priviesť k pýche. A potrebujeme tiež schopnosť byť **vd'ační**. Pretože bez vd'ačnosti, by sme skĺzli do egoizmu. Vďaka prepojeniu pokory a vd'ačnosti, už nevnímame dar ako vlastníctvo, ale ako **poslanie**.⁷ A túžime ho rozvíjať, pretože cítime, že je nám **zverení** a že sme zaň **zodpovední**. Je nám zverení, pretože jeho prítomnosť nie je samozrejmosťou a sme zaň zodpovední, pretože má cez nás obohatiť celú spoločnosť. V prirodzenosti človeka je vložená túžba po spoločenstve. Človek túži niekam patriť a dokáže napredovať, len ak sa otvorí iným ľuďom. Dar má obohatiť jeho život, ale aj životy iných.

---

5 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 11

6 Porov.: NOVAK, Michael: *Filozofia slobody*. s. 40

7 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 23

Bohatstvo je darom a je potrebné tak s ním aj zachádzať. Je nástrojom, cez ktorý má človek **naplniť svoje túžby a potreby** a tiež túžby a potreby svojich blízkych.⁸ No ak má otvorené srdce pre iných ľudí, potom sa dokáže o tento dar zdieľať, aj s ľuďmi v núdzi. Práve na ochote podeliť sa o tento dar je vidieť, či peniaze slúžia človeku, alebo človek peniazom. Bohatstvo je dobrom a jeho poslaním je naplniť potreby a túžby človeka. Ak má bohatý človek srdce otvorené pre iných, dokáže sa oň podeliť, ale ak podľahol pýche a egoizmu, potom si ho necháva len pre seba.

Hoci poslaním daru je **obohatiť človeka**, človek ho dokáže aj zneužiť. Bohatstvo ako také je darom a od rozhodnutia človeka závisí, či ho urobí nástrojom dobra, alebo zla.⁹ Je to rovnaké, ako pri ostatných daroch. Človek, ktorý objavil, prijal a rozvíja svoj dar a snaží sa, aby obohatil jeho život a tiež životy iných ľudí, robí ho nástrojom dobra. Či už svojho, alebo iných ľudí. A príkladov zneužitia, je veľmi veľa. Zo všetkých stačí spomenúť vojnu a korupciu. → Novotomista Bernard Lonergan píše, že človek vo svojej slobode určuje hodnotu svojej voľby.¹⁰ Človek nie je indiferentný, ale do prirodzenosti má vpísanú túžbu po dobre (vlastné a spoločné dobro).

Pre využitie daru je dôležitá schopnosť **milovať**.¹¹ Kto má **otvorené srdce pre iných**, je ochotný zdieľať s nimi aj svoje dary. Vďaka láske sme pochopili, že ak zdieľame dary, prinášajú nám väčšiu radosť a naplnenie. Cez lásku objavujeme ich hlbší význam a zmysel. Sú nám zverené, aby sme sa o ne podelili s inými. A cez vzájomné zdieľanie a dopĺňanie, si pomáhame navzájom duchovne rásť a žiť plnší a kvalitnejší život. Nie je náhodou, že pokrok spoločnosti, stojí na vzájomnom dopĺňaní a rozvoji darov, ktoré sú bohatstvom človeka a stávajú sa prameňom bohatstva spoločnosti. → *Johann Heinrich von Thiinen* tvrdí, že človek je - kým sa usiluje sledovať len vlastnú výhodu, nástrojom v rukách vyššej moci a pracuje často si sám nevedomujúc - na veľkej a umeleckej stavbe.¹²

Ak očistíme svoje srdce od neviazaných túžob a ak dosiahneme slobodu vo vzťahu k bohatstvu, potom dokážeme zodpovedne rozvíjať a zhodnocovať tento dar. Ak je totiž

---

8 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 14

9 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 30

10 SIROVIČ, František: *Obmeny Tomizmu v 20. storočí*. SVD, Nitra, 2008, s. 227

11 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 24

12 Porov.: HÖFFNER, Joseph: *Christliche Gesellschaftslehre*, Hrsg., bearb. und erg. von Lothar Roos. – Neuausg. – Kevelaer : Butzon und Becker, 1997, s. 150

bohatstvo v dobrých rukách, stáva sa **prameňom požehnanja** nielen pre vlastníka, ale aj pre ďalších ľudí.¹³ Táto zásada platí vo všetkých oblastiach. Ak si chceme zachovať chladnú hlavu, nekonať zbrklo a objektívne vyhodnotiť všetky možnosti, potom byť vnútorne slobodní vo vzťahu k peniazom, je nevyhnutným predpokladom. → *Zodpovednosť za dar, ktorý je človeku zverený, pripomína aj Michael Novak. A pri jeho rozvíjaní zdôrazňuje slobodu, obchod a spoločné dobro.*¹⁴

Ak si človek zachová **slobodu vo vzťahu k peniazom**, potom ich dokáže lepšie zhodnotiť než ten, ktorý je nimi spútaný (a nedokáže reálne posúdiť mieru rizika pri ich investovaní) a je viac ochotný sa o ne zdieľať s inými, než ten, ktorý slúži peniazom (a peniaze zatvrdili jeho srdce).¹⁵ Ak má bohatstvo slúžiť človeku, musí byť prostriedkom a nie cieľom jeho života. Koľko bohatých ľudí získalo svoje bohatstvo, vďaka svojej šikovnosti a bez toho, aby porušili etické princípy? Tí, ktorým sa to podarilo, cítia na seba hrdosť a právom, ale to či sklúzu do egoizmu (je to len moja zásluha), alebo do altruizmu (dostal som tu príležitosť a úspech nie je samozrejmosťou), je len na nich. Dobrou prevenciou pred sklúznutím do egoizmu, je vnímať bohatstvo ako nástroj. → *Michael Novak obhajuje dôležitosť slobody pre nezávislosť trhu.*¹⁶ A rovnako dôležitá je aj sloboda človeka vo vzťahu k peniazom, čo tiež vedie k nezávislosti.

Vo vzťahu k peniazom, je dôležité dosiahnuť **vnútornú rovnováhu**.¹⁷ Pretože ak nemáme dostatok finančných prostriedkov, aby sme naplnili svoje potreby a túžby, alebo ak ich máme nadbytok, potom nás pohltia myšlienky na to, ako získať peniaze, alebo ako ich mať stále viac. Ak však naplníme svoje potreby a túžby (čo je cieľom peňazí) a zachováme si vnútornú slobodu vo vzťahu k peniazom (prostriedok, nie cieľ), potom dosiahneme spokojnosť a dokážeme si vychutnávať život. Ak by sme z nich urobili svoj cieľ, potom by sme si ich nedokázali vychutnať, pretože by sme ich chceli mať čoraz viac a stratili by sme cit pre to, kde je zdravá hranica vo vzťahu k nim.

Vedomie tejto hranice je dôležité preto, aby **peniaze slúžili nám** a nie my im, ale zároveň preto, aby sme vedeli uspokojiť svoje potreby a túžby a urobiť si radosť (a

---

13 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 32

14 Porov.: NOVAK, Michael: *Filozofia slobody*. s. 80

15 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 40

16 Porov.: NOVAK, Michael: *Filozofia slobody*. s. 96

17 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 12

postarať sa o svoju rodinu), ale aj zriecť sa časti svojho bohatstva a tak pomôcť iným (podeliť sa o to, čo vlastne nepotrebujeme). Ak sa niekto ocitol v situácii, že túži, ale nemôže naplniť svoje túžby a potreby, pretože mu k tomu chýbajú finančné prostriedky, môže to zlomiť jeho ducha, priviesť ho k frustrácii a k existencii bez zmyslu života.¹⁸ → Keď píše *Tomáš Akvinský* o používaní dobier, tak zdôrazňuje, že človek nemá chápať pozemské dobrá ako svoje vlastné, ale ako spoločné, s ktorými sa ľahko, keď je niekto v núdzi, podelí.¹⁹ To nie je popretím súkromného vlastníctva, ale dôraz na spoločenský rozmer človeka. Je to výzva a inšpirácia, nie zákon, či príkaz.

Uspokojenie našich potrieb a túžob, nás otvára pre duchovné veci.²⁰ Keď sa nám podarilo uspokojiť a naplniť svoje potreby, potom sme oslobodili svojho ducha, aby sa naplno odovzdal tvorivosti a prinášal kreatívne nápady zo všetkých sfér, ktoré sa dotýkajú života. Samozrejme, toto je len východisko. Aby sme dokázali svojimi darmi a veľkosťou svojho ducha pretvárať svet, potrebujeme rozvíjať cnosti (premieňať sa v lepšieho človeka), rozvíjať svoju odbornosť (teória, prax, skúsenosti) a zachovať si pokoru a vďačnosť. → Kto nepociťuje bohatstvo vo svojej duši, ten sa podľa *Anselma Grüna* márne za ním náhli po svete vlastníctva a úspechu. Nikdy nebude dosť vlastniť, nikdy si ho nebudú dosť vážiť a nikdy nebude mať taký úspech, aby bol konečne šťastný...

Pre rozvoj bohatstva je dôležité **byť kreatívny** a získať **praktickú múdrosť**. Treba kreatívne zachádzať s peniazmi a dosahovať zisk za dodržania istého etického (morálneho) kódexu.²¹ Ak dokážeme kreatívne zachádzať s peniazmi, potom umožníme vzniknúť projektom, ktoré sa stanú prínosom pre celú spoločnosť. Byť kreatívny, znamená byť otvorený novým veciam. Ak sme vnútorne slobodní a zároveň otvorený novým veciam, potom dokážeme prísť s riešením, ktoré nás posunie ďalej. Veľa inovácií je v skutočnosti dômyselným, ale predovšetkým vo svojej podstate jednoduchým riešením. A nájsť takéto riešenie, to si vyžaduje schopnosť rozlišovať v toku informácií a mať cit, pre tu správnu informáciu. Veľa dôležitých obchodov sa uskutočnilo vďaka intuícii, ktorá bola získaná

---

18 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 29

19 Porov.: HÖFFNER, Joseph: *Christliche Gesellschaftslehre*, Hrsg., bearb. und erg. von Lothar Roos. – Neuausg. – Kevelaer : Butzon und Becker, 1997, s. 120

20 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 13

21 Porov.: GRÜN, Anselm: *Blízky i vzdálený*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní vydří, 2002, s. 47, (Anselm vyštudoval ekonómiu v Norimbergu a je správcom benediktínskeho opátstva v Münsterschwarzachu [v kláštore žije asi 100 mníchov a zamestnáva 280 zamestnancov v asi 20 dielňach])

skúsenosťou.²² Skĺbenie teórie, praxe a skúsenosti v intuíciu, je spolu s otvorenosťou kľúčom k inovácií. → V diele *Michaela Novaka* nachádzame dôraz na tvorivosť a rozum, ktoré spolu s darmi (schopnosťami) človeka, sú najväčším zdrojom bohatstva.

Zaobchádzanie s peniazmi, je v skutočnosti **umením**. Ak rozvineme svoju zručnosť pri používaní daru, tak sa stane nástrojom umenia.²³ Ak sme získali teoretickú a praktickú múdrosť na základe vlastnej skúsenosti, potom dokážeme narábať s peniazmi s umeleckou precíznosťou. Za umelca klasická estetika považuje toho, kto má teoretickú odbornosť, praktickú zručnosť, osvojil si skúsenosť (od svojho majstra – kontinuita múdrosti) a dosiahol stav, kedy dokáže cez intuíciu odhaľovať pravdu, ktorá je dobrom a preto krásna. Pre umenie je nesmierne dôležité, prepojenie týchto troch prvkov. Kedysi sa dobrý výrobok predával sám. Bol pravdivý (vedeli ste, čo kupujete a že je naozaj kvalitný), bol dobrom (uľahčoval život, prinášal radosť a pomáhal) a krásny (ľudia si ho obľúbili). Koľko súčasných výrobkov spĺňa tieto kritéria? → *Aristoteles vo svojej metafyzike hovorí o istej postupnosti, najprv je praktické konanie, potom skúsenosť, odbornosť a nakoniec vedenie (múdrosť)*.²⁴ A to všetko je zavŕšené v umení.

Okrem toho, kľúčom k múdremu používaniu nie je úsilie, čo najviac nahromadiť pre seba, ale **čo najširšie využitie finančných prostriedkov, pre spoločné dobro**.²⁵ Ak niekto stratí cit pre spoločné dobro, potom stráca morálne zábrany a nemá problém „rýchlo“ zbohatnúť. Jeho správanie prinesie veľa nespravodlivosti a útlaku, pretože je ochotný obetovať ľudí pre peniaze. Na druhej strane, poznáme x príbehov ľudí, ktorí rýchlo zbohatli a keďže si nevážia svoje bohatstvo (neuvedomujú si jeho skutočnú hodnotu), veľmi rýchlo sa stávajú jeho obeťou. Nevedia s ním zachádzať, nedokážu ho využiť, nevedia ho zhodnotiť, neurobia ho nástrojom naplnenia svojich potrieb a túžob a nakoniec stratia akúkoľvek súdnosť, stratia svoju identitu, prestanú si vážiť iných a tento bludný kruh vyústi v okamihu, keď začnú pohŕdať sami sebou za to, že sa ocitli v tejto situácii. → *Tento koncept nie je v rozpore so súkromným vlastníctvom, na ktoré kladie dôraz Adam*

---

22 Porov.: BONDER, Nilton: *Jidiše Kop*. Euromedia Group, Praha, 2008, s. 128, (v tejto knihe rabín Bonder vysvetľuje koncepciu, ktorá zohráva dôležitú úlohu v židovskom obchodovaní a jej súčasťou je intuícia).

23 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 30

24 Porov.: ARISTOTELES: *Metafyzika*, Rezek, 2003

25 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 48

*Smith.*²⁶ Dokonca ani nespochybňuje motiváciu človeka. Tieto dva prvky predpokladá, ale hovorí o tom, čo robiť, keď sme dokázali naplniť naše potreby a túžby a tiež potreby a túžby našich blízkych a máme k dispozícii „voľné“ prostriedky.

Po zmene politického a ekonomického systému, sa veľa ľudí rozhodlo zbohatnúť zo dňa na deň. No kým stúpala cena služieb, klesala ich kvalita. Dnes väčšina ľudí kladie dôraz len na vlastné dobro a úplne zo svojho vedomia vytlačili dobro spoločnosti. Ale všetko sa to človeku vracia. Zlaté etické pravidlo nás vyzýva k tomu, aby sme sa k druhým správali tak, akoby sme chceli, aby sa oni správali k nám. Všetko zo všetkým súvisí. To, že sme uprednostnili svoje dobro, pred dobrom spoločnosti, vedie ostatných členov spoločnosti k tomu, aby sa zachovali rovnako. A tak sa my sami, stávame obeťou vlastného egoizmu a sebeckta. → *Zděnek Pinc a Jan Sokol* vo svojej knihe obhajujú trh, ktorý stojí na slobode a morálke.²⁷ Bez slobody, spojenej so zodpovednosťou a bez morálky, ktorá stojí na pevných princípoch, je akýkoľvek ekonomický systém nestabilný).

Ekonomika je **intelektuálnou a morálnou cnosťou**.²⁸ Intelektuálnou preto, lebo vedie k rozmnoženiu matérie, k jej efektívnejšiemu využitiu a pomáha tak naplniť potreby ľudí. A morálnou preto, lebo vedie k dosahovaniu spoločného dobra. Prepojenie ekonomiky a morálky je pritom nesmierne dôležité. Zdravá ekonomika stojí na morálke. Dokonca dynamika rozvoja ekonomiky, závisí od energie vygenerovanej morálkou.²⁹ Je to možno prekvapivé, ale rýchlosť rozvoja ekonomiky, je úzko spojená s morálkou spoločnosti. A bez morálky, nič nezabráni zamestnancom okradnúť svoj podnik a zamestnávateľom oškľbať svojich zamestnancov. → *Charles Koch* dokázal aplikovať prvky rakúskej economickej školy vo svojej spoločnosti a medzi tie najdôležitejšie patrí cnosť, osobná integrita a morálka.³⁰

V dnešnej dobe je veľmi populárne kritizovať kapitalizmus. Ale prepojenie kapitalizmu a demokracie, je tým najlepším podkladom, pre **rozvoj morálnych cností**.³¹ A súčasná ekonomická kríza nie je krízou kapitalizmu, ale morálnych hodnôt. Súčasná kríza

---

26 Porov.: ŠÍMA, Jozef: *Adam Smith semper vivus*, s. 16

27 Porov.: PINC, Zděnek a SOKOL, Ján: *Antropologie a etika*. Triton, Praha. 2003, s. 100 (obidvaja prednášajú antropológiu na Karlovej univerzite v Prahe)

28 Porov.: NOVAK, Michael: *Filozofia slobody*. s. 20

29 Porov.: NOVAK, Michael: *Filozofia slobody*. s. 36

30 Porov.: KRIVOŠÍK, Lukáš: *Manažment podľa rakúšanov*. .týždeň 32/2006, s. 40

31 Porov.: NOVAK, Michael: *Filozofia slobody*. s. 60

je testom, ako je na tom celá spoločnosť. Tie firmy, ktoré boli dobré a zdravé (vo všetkých rovinách), bez väčších ťažkostí fungujú ďalej; firmy, ktoré mali aspoň trochu schopné vedenie, získali priestor a čas na prijatie opatrení (reštrukturalizácie), vďaka ktorej sa stanú dobré a zdravé; a tie, ktoré mali neschopné vedenie, by mali zaniknúť (ako výstraha). Ak sa firmy budú spoliehať, že v prípade finančných ťažkostí im pomôže štát, stratí sa jeden z hlavných princípov, ktorý motivuje vedenie firmy, aby svojimi rozhodnutiami pomáhalo napredovaniu spoločnosti.

Znakom skutočne bohatého človeka, nie je veľkosť bankového konta, okázalé spôsoby, či finančná podpora (motivovaná ocenením), ale **srdce otvorené pre druhých**.³² Bohatý človek síce kladie dôraz na naplnenie svojich túžob a potrieb, ale je otvorený podeliť sa o to, čo má „navyš“. Schopnosť zrieknuť sa toho, čo je našim prebytkom a čo by sme najskôr utratili na „hlúposti“, je znakom zdravého prístupu k životu. Jedným zo znakov týchto ľudí, je jednoduchý životný štýl, pretože si zachovali pokoru a skromnosť. → *Jean – Baptiste Say* vo Francúzsku v duchu Smithovej náuky tvrdil, že zákony hospodárstva pochádzajú z prirodzenosti.³³ Takže spoločné dobro a schopnosť podeliť sa s prebytkom, je v kontexte tejto náuky.

Znakom skutočného bohatstva, je **schopnosť podeliť sa o svoje bohatstvo s núdzny**.³⁴ Ak naozaj túžime pomáhať druhým, potom nedokážeme čakať, kým sa na nás niekto obráti s prosbou o pomoc, ale my sami hľadáme, komu by sme mohli pomôcť. Ak naozaj túžime pomáhať druhým, potom nám nezáleží na tom, aby ľudia vedeli o našich dobrých skutkoch. Skôr sa lepšie cítime v koži neznámeho darcu. Cítime, že pomáhať máme z lásky a pre dobro spoločnosti (a ľudí v núdzi). Nie preto, aby nás uctievali. Koľko bohatých ľudí, spĺňa tieto kritéria? → Tento koncept nie je v rozpore s dielom *Adama Smitha*, v ktorom hovorí o dôležitosti úspor a investícií.³⁵ Hovorí o možnosti a nie o povinnosti. A hovorí o tom, čo s nadbytkom... A vyzýva k tomu, aby človek zodpovedne narábal s bohatstvom a delil sa o to, čo nepotrebuje.

Aj v našich končinách často zápasíme s dilemou: pomôcť, či nepomôcť? A sami

---

32 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 48

33 Porov.: HÖFFNER, Joseph: *Christliche Gesellschaftslehre*, Hrsg., bearb. und erg. von Lothar Roos. – Neuausg. – Kevelaer : Butzon und Becker, 1997, s. 205

34 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 52

35 Porov.: ŠÍMA, Jozef: *Adam Smith semper vivus*, s. 18

máme množstvo skúsenosti, kedy ľudia zneužili našu ochotu pomôcť a zneužili naše dobré srdce. Ale ak zanevrieme na túžbu pomáhať, potom sa ľahko môže stať, že niekto bude potrebovať našu pomoc a my mu nepomôžeme. Ak niekto zneužíva túto pomoc, bude sa raz z toho zodpovedať pred tými, ktorí kvôli nemu, ostali bez pomoci...³⁶ Naším poslaním však nie je súdiť. Preto je dôležité, aby sme si zachovali túžbu pomáhať ľuďom a ak sme stratili dôveru k ľuďom, tak potom aspoň podporovať inštitúcie, ktoré efektívne pomáhajú tým, ktorí sú odkázaní na pomoc iných...

Spolu s bohatstvom sa spája jedno zaujímavé riziko, ktoré sa dotýka medziľudských vzťahov. Bohatstvo totiž priťahuje pozornosť ľudí a bez toho, aby si to bohatý človek uvedomil, obklopa ho ľudia, ktorí sa navonok tvária ako jeho priatelia, ale v skutočnosti majú záujem len o jeho peniaze.³⁷

Bohatý človek však potrebuje skutočných priateľov, ktorí by mu pomáhali vnútorne napredovať a svojimi radami a blízkosťou mu pomáhali, aby si zachoval vnútornú slobodu, vo vzťahu k peniazom. Bohatý človek potrebuje blízkosť ľudí, ktorí ho majú úprimne radi a ktorým na ňom záleží. Dokonca je životne dôležité, aby mal vo svojej blízkosti niekoho, kto mu bude pomáhať, aby vnútorne rástol a získal duchovné bohatstvo.³⁸

Bohatstvo je darom a od človeka závisí, či ho urobí nástrojom dobra, alebo zla. Vedieť narábať s peniazmi, je v skutočnosti umením.

Autor je účastníkom Akadémie klasickej ekonómie - AKE 2008/2009; doktorandom na TF TU, kde sa zaoberá skúmaním ľudskej identity v rovine bioetiky.

Podkladom pre moju esej, sa stala prednáška Klementa Alexandrijského (*Quis dives salvetur?*), ktorú predniesol pred bohatými obyvateľmi Alexandrie a ktorá sa stala prvou teologickou koncepciou (spiritualitou), ako kreatívne rozvíjať a narábať s bohatstvom.

---

36 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 50

37 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 19

38 Porov.: ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* s. 57

Zoznam literatúry

- ALEXANDRIJSKÝ, Klement: *Který boháč bude spasen?* Refugium, Olomouc, 2008, s. 9
- ŠPIDLÍK, Tomáš: *Svatá Melánie: Úsvit nových dějin*. Refugium, Olomouc, 2004, 231 s., ISBN 80-7192-828-3
- NOVAK, Michael: *Filozofia slobody*. Charis, Bratislava, 1996, 173 s., ISBN 80-88743-16-8
- SIROVIČ, František: *Obmeny Tomizmu v 20. storočí*. SVD, Nitra, 2008, 251 s., ISBN 978-80-85223-85-9
- HÖFFNER, Joseph: *Christliche Gesellschaftslehre*, Hrsg., bearb. und erg. von Lothar Roos. – Neuausg. – Kevelaer : Butzon und Becker, 1997, s. 150
- GRÜN, Anselm: *Blízky i vzdálený*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní vydrů, 2002, 165 s., ISBN 80-7192-708-2
- ŠÍMA, Jozef: *Adam Smith semper vivus*, s. 18
- PINC, Zdeňek a SOKOL, Ján: *Antropologie a etika*. Triton, Praha. 2003, 167 s., ISBN 80-7254-372-5
- KRIVOŠÍK, Lukáš: *Manažment podľa rakúšanov*. .týždeň 32/2006, s. 40
- BONDER, Nilton: *Jidiše Kop*. Euromedia Group, Praha, 2008, s. 128